

Jus Canonicum In V. Libros Decretalium Distributum

novâ Methodo explicatum, Omnibus Capitulis Titulorum (qui in Antiquis, & novis Libris Decretalium continentur) promiscuè & confusè positis, in ordinem doctrinæ digestis. Adjunctis Aliis Quæstionibus Connexis, Quæ Ad Plenam Cujusque Tituli, Aut Materiæ Cognitionem, Et Expositionem Pertinent. ...

Respondens Libro Quinto Decretalium. In Quo De Judicio, Seu Ordine Judiciario criminali, nec non de criminibus Ecclesiasticis, & secularibus ... agitur ...

Pirhing, Ehrenreich

Dilingae, 1677

Titulus. XXXV. De Purgatione vulgari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98302](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98302)

de Jurejur. & per iurandum idem quis consequitur, quod per sententiam, l. Sed si 11. ff. eod. Excipitur tamen, nisi accusans suam, vel suorum injuriam prosequatur, l. Si is cui 7. §. Iisdem ff. de accusat. vel nisi probet primum accusatorem prævaricatum fuisse, l. 3. §. 1. ff. de prævarication. vel nisi probare velit, quod purgans pejeravit, cum enim iuramentum purgationis sit judiciale, contra illud probatio admittitur, l. Admonendi 31. ff. de jurejur. plura de hoc videri possunt apud Hostiens. c. l.

XXXVII. Quæritur tertio, quæ sit pœna deficientis in purgatione Canonica? Resp. Qui deficit in purgatione Canonica habetur pro convicto, & eadem pœnâ punitur, ac si de crimine convictus esset, quæ est pœna depositionis, sive ut omni officio, & beneficio Ecclesiastico privetur, c. Cum P. 7. §. Deficientem, h. t. & ibi Gl. V. Privare. considerato tamen modo agendi, juxta Gl. margin. ibid. lit. A. Idque sumitur etiam ex c. De hoc 11. de Simon. saltem cum proceditur per modum accusationis; imò etiam si procedatur per modum inquisitionis, ut tradit Gl. ibid. V. Deponendi, si mereatur id criminis gravitas, quia est crimen exceptum, ut Simonia, & hæresis, c. Inter 10. h. t. Hostiens. in Summa h. t. n. 7. quod si præcessit inquisitio, vel denunciatio, pœna non ordinaria, sed arbitraria deficienti in purgatione est imponenda, Hostiens. c. l. n. 7. Ratio autem, cur deficientis in purgatione puniatur, ut convictus, ea communiter redditur, quia præsumptio probabilis orta ex infamia transit in violentam, cum reus deficit in se purgando, quæ sufficit ad condemnationem, c. 2. de præsumpt. l. Indicia 19. C. de rei vindic. Abb. in c. Cum accessissent 23. n. 4. de accusat. & alij communiter: quæ ratio tanquam minus bona non placet. Diaz in præf. Canon. c. 152. n. 3. quia violenta præsumptio non sufficit ad imponendam pœnam ordinariam delicti, sed id statutum esse ait Jure Canonico, ut Clerici non minus studeant vitare infamiam, & vehementem suspicionem criminis, quam culpam, sive ipsum crimen, ne periculo eorum exemplo inficiatur populus Christianus. Neque verò id esse nimis rigidum, quod Clericus deficientis in purgatione habeatur pro

convicto, & æquali pœnâ puniatur, cum pœna ordinaria à Canone lata in convictum per legitimam probationem, non sit pœna mortis, vel mutilationis.

Ex quo ulterius infert dictus Diaz c. l. n. 4. Clericum, propter defectum purgationis, degradatum, & traditum Curia seculari, non posse à Judice seculari puniri, pœnâ ordinariâ criminis, quâ Laicus convictus de illo delicto puniretur, cum non verè, sed interpretativè solum de crimine sit convictus, pro quo Jure Civili, non imponitur pœna ordinaria, nisi clavis probationibus, vel propriâ confessione reus sit convictus: excepto crimine hæresis, in quo non licet Judici seculari examinare processum Inquisitorum, cum sit crimen merè Ecclesiasticum, c. Ut inquisitionis 18. §. Prohibemus de hæret. in 6.

XXXVIII. Porro alij adhuc duo casus sunt, in quibus deficientis in purgatione habetur pro convicto, primò, si infamatus non potest habere Compurgatores, quia testes non fidunt ei, vel nolunt pro ipso facere iuramentum credulitatis, quod credunt ipsum verum jurare, propter ipsius malam famam, Abb. in c. Inter 10. h. t. Diaz cit. c. 152. n. 1. Excipit tamen Abb. c. l. nisi esset extraneus, qui notos in loco, ubi purgare se debet, non habet, & ideo Compurgatores habere non potest, tunc enim standum est soli iuramento ipsius, ut supra dictum. Secundò, si absens de crimine infamatus, vel vehementer suspectus, & citatus Edicto peremptorio ad se purgandum, intra terminum præfixum purgationem non præstet, habetur pro convicto, uti sumitur ex c. Decernimus 10. caus. 3. q. 9. Abb. in c. Cum P. 7. n. 4. h. t. Diaz c. l. n. 2.

XXXIX. Postremò illud hic notandum, quod hodie ab Ecclesiasticis Judicibus rarò Clericis indicatur purgatio Canonica ab infamijs, & vehementibus suspicionibus criminum, id adscribendum est vel eorum tepiditati, & negligentia; vel quia diffculter, modernis temporibus, idonei Compurgatores inveniuntur, quia viri probi, cum videant corruptionem morum hujus temporis, & statûs Clericalis deformationem, nisi bene notam habeant vitam Clerici purgandi, onus Compurgatorum subire nolunt, ut notat Diaz cit. c. 152. n. 5.

T I T V L V S XXXV.

DE PURGATIONE VULGARI.

I.

Quæritur primò, quid sit purgatio vulgaris, & cur sit prohibita? Resp. Est ea, quam vulgus invenit, vel usu induxit, quæ à SS. Canonibus est reprobata, & prohibita, tum quia inventa fuit, diabolo fabricante, sive ejus instinctu, c. Mennam 7. §. fin. caus. 2. q. 5. tum quia per eam DEUS tentari videtur, c. Monomachiam 22. in fine ead. caus. & q. contra illud Deuter. 6. Non tentabis Dominum DEUM tuum: tum quia per eam sæpe is, qui in nulla culpa est, & innocens, punitur, ut constat ex c. 2. h. t. Hostiens. in Summa h. t. n. 1. & 2.

II. Quæritur secundò, quænam purgationes vulgares in specie Jure Canonico sint prohibita?

Resp. Prohibetur inprimis purgatio facta per Monomachiam, vel duellum, c. Monomachiam 22. caus. 2. q. 5. & c. Cura 1. h. t. Nam cum quæsitum fuisset, » utrum super possessionibus, seu bonis Ecclesiasticis (si fortè de ijs sit contentio) possint fieri duella? Responder Papa, quod nec in eo, nec in alijs » etiam hoc debeat tolerari: adeoque hinc universim » prohibetur talis purgatio, ut nullo casu debeat tolerari, idque ob rationes suprâ allatas. Nec obstat, quod David cum Goliath pugnavit, 1. Reg. 17. quia id instinctu Spiritûs S. factum fuit, Gl. hic V. Aliquatenus tolerare. Verùm de hoc plura sunt dicta suprâ Tit. 14. §. 1. hoc libr.

III. Secundò interdicta est etiam purgatio per judicium ferri candentis, vel aquæ ferventis, seu calidæ, c. Mennam 7. §. ult. c. Consulisti 20. ubi talis purgatio

purgatio vocatur superstitiosa adinventio, *caus. 2. q. 5. & c. Dilecti 3. & ult. h. t.* ubi habetur, quod Li-
 vonientes de novo ad fidem conversi, graviter
 conquesti sunt apud Sedem Apostolicam, quod
 Fratres Templarii, & alij, qui temporalem in eos
 potestatem habent, si quandoque de aliquo cri-
 mine infamantur, compellant eos subire iudicium
 ferri candentis, & si aliqua exinde sequatur adu-
 stio, poenam civilem, seu legalem eis infligunt.
 Cum igitur huiusmodi iudicium penitus sit inter-
 dictum, quippe in quo DEUS tentari videtur, Id-
 eo Papa Honorius III. mandavit cuidam Judici,
 ut predictos Fratres, & alios per censuram Eccle-
 siasticam, appellatione remotâ, compellat, ut ab
 huiusmodi recens converforum gravamine omni-
 no desistant. Ratio autem cur huiusmodi purga-
 tio vulgaris reprobetur, est, quia ferrum ignitum de-
 bet naturaliter ledere, sive adurere tangentes illud,
 unde per hoc id intenditur, ut per miraculum DEUS
 impediatur, ne qui illud tangit, aduratur, quod est ten-
 tare DEUM, *Abb. hic in fine.*

IV. Tertiò inhibita est etiam purgatio per
 aquam frigidam, *c. Ex tuarum 8. Tit. preced. vel pa-
 nis, aut calei, Gl. margin. ibid. lit. B.* Et non tantum
 prædicta, sed etiam alia huiusmodi purgationum ge-
 nera, velut fallacia, incerta, & superstitiosa sunt pro-
 hibita, ut tradit Gratianus in *cit. c. Consilium 1. §. Hoc
 autem, caus. 2. q. 5.* cuiusmodi est fluxus sanguinis ex
 cadavere occisi, prætere occisore: item probatio
 sagarum per aquam, in quam conjectæ mulieres sus-
 pectæ magiæ, si submergantur, innocentes: si verò
 supernatent, nocentes habentur, *Zaf. in Comment. in
 Decret. h. t. n. 2. & 3.* Idemque est de alijs similibus
 actibus, & signis, in quibus miraculosa divinæ virtu-
 tis ostensio expectatur, vel ad occultæ veritatis pro-
 bationem postulatur: nam in istis tentatur DEUS,
 saltem implicite, & interpretative, ideòque mala
 sunt, & prohibita, etiam seclusâ prohibitione Juris
 humani, ut docet *Suar. tom. 1. libr. 1. de irreligiosis.
 c. 3. n. 3.*

V. Porro de illo purgandi modo, qui olim fre-
 quenter fuit usitatus, per celebrationem Missæ, &
 sumptionem SS. Eucharistiæ, dubitatur, an sit lici-
 tus, nec nò? Nam Concilium Wormatiense relatum
 in *c. Sape 23. caus. 2. q. 5.* statuit, ut si fiant furta in
 Monasterijs, & qui hæc committunt, ignorentur:
 Missa ab Abbate celebretur, vel ab alio, ejus iussu,
 quâ finitâ, omnes Fratres communicent, dicentes:
*Corpus Domini sit mihi ad probationem hodie; & in c. ult.
 cit. caus. & q. jubeatur, Episcopus, vel Presbyter, cui
 maleficium, seu crimen imputatum fuit, per Missæ
 celebrationem se innocentem ostendere. S. Thom. a-
 pud Suar. c. 1. censet, talem purgationem esse per se
 malam, & illicitam, & consequenter Concilium il-
 lud Provinciale errasse, & illa Decreta per nova Jura
 seu Canones esse revocata, prout etiam tradit *Gl. ibid.
 V. Sape.* Verum probabilius est, illam esse per se li-
 citam, nullibi enim reperitur in Jure Canonico, il-
 lam esse specialiter prohibitam: neque etiam vide-
 tur esse intrinsecè tentationem DEI, cum non fiat ad
 ostendendam divinam virtutem per miraculum, sed
 solum quasi in testimonium, & probationem inno-
 centiæ suæ: quamvis talis modus purgandi sit peri-
 culosus, & cedere possit in irreverentiam Sacramenti*

Eucharistiæ, ut ab indignis sumatur, ideòque
 in defuetudinem abiit, *Suar. c. 1. n. 10.*

Sed objicitur hic primò, in Verbo
Numer. 5. simile genus purgationis præcep-
 tum à DEO per aquas amarissimas, ad probandum
 mulier adulterium commiserit, quod Capitu-
 lum est Decreti Gratiani *c. 21. caus. 2. q. 1.* Ita
 dò, DEUS sæpe huiusmodi purgationem
 per miracula confirmavit, ut plura recenset
 & unum illustre ex illo refert *Barb. in c. 1. q. 1.*
 ergo non est per se mala. Ad primum respon-
 detur, etiam Alensis dicat, illam purgationem tantum
 permissam à DEO, non verò Legè præceptam
 rarius tamen est fuisse miraculose probatam
 DEUS voluit ac præcepit uti populum suum
 que tunc licita fuit. Idemque dicendum, quod
 DEUS miraculis confirmavit huiusmodi purga-
 tionem, tum enim illa facta est, vel ex speciali
 one divina: vel si aliqui ex ignorantia territi
 vel etiam crassa, à DEO postulantur miracula
 ostensionem veritatis, bonâ tamen intentione,
 US in favorem innocentis, amix periculo
 rum, *Suar. c. 1. n. 10.*

VI. Quæritur tertiò, an tentationis
 gatione vulgari, & Jure reprobata, quæ
 pellatum, possit retractari? Resp. dicitur
 ut sumitur ex *c. Significanti 2. n. 1.* Item
 quidâ Virum Laicum, & fratres ejus, fuerunt
 ne furti accusasset, cum eo coacti fuerunt
 lum, in quo peccatis alijs (ab hoc furtivo
 commiserant) præpeditibus, recedentes
 pter quod per Consules Civitatis Spoletanæ
 prijs bonis sunt spoliati (id est purgati per
 tiam tanquam convicti de furto, *Hofst. hic*
 sed postea furtum illud apud alios est inven-
 (hoc est, repertum, quod alij, & non ipsi beccati
 commiserant, *Hofst. hic V. Apud alios*) & re-
 latum (disponente domino) quod ipsi fuerint
 nocentes. Re delatâ ad Papam Innocentium
 ille mandavit ipsis Consulibus, ut universi
 restituant.

VII. Pro explicatione hujus c. notandum
 primò, duella inita ad probandum alius
 centiam, quod furtum, vel aliud delictum
 miserit, sunt illicita, & à Jure reprobata, quia
 non detegitur veritas, sed sepe, cellantur
 positione, & ex DEI permissione, præpeditibus
 vel dexterior, *Abb. hic n. 2. & patet ex supra*

Notandum secundò, etiam alias regulas
 tentia, à qua non fuit appellatum, postea
 X. diebus, transit in rem judicatum, non
 tur, quamvis veritas aliter se habeat, & ex
 tentia jus inter litigantes jam factum est
 13. de sent. & re judic. Neque etiam propo-
 strumenta postea repta, sententia lata
 c. Inter 20. eod. & propter errorem postea
 sententia non retractatur. *J. Com. putarem*
 hercise. Nihilominus tamen sententia lata
 retractanda fuit, tum quia lata fuit ex
 bus fallacibus, & reprobatis, cum probatio
 lum sit fallax, & à Jure reprobata: sententia
 retractari debet, *c. Cum venerabilis 6. de*

except. & tot. tit. C. si ex falsis Instrum. & c. Hostiens. hic V. Restituit. Tum quia duellum istud fuit per Judicem indictum, secundum statutum, vel consuetudinem loci, ut patet ex cit. c. 2. ibi: *Coacti*, adeoque sententia ista fuit lata ex probatione non integrâ, seu non plenâ: sicut ergo sententia lata ex delatione juramenti parti factâ per Judicem, compertâ veritate, potest retractari, l. *Admonendi* 31. ff. de jurejur. ita etiam ista sententia, compertâ veritate, retractari debuit, Abb. hic n. 4. in 2. intellectu, quem ait esse opti-

mum. Tum quia hæc sententia nulla fuit, quia lata contra Ordinem judicarium, l. *Prolatam* 4. C. de sent. & interloc. omni. Jud. Abb. hic n. 14. in 3. Intellectu. Tum quia ista sententia fuit injusta, & de ejus injustitia constabat, post manifestatam veritatem, adeoque fuit ipso jure nulla, c. *Inter ceteras* 9. de sent. & re judic. nam sententia injusta tenet, quia præsumitur justa, quæ præsumptio cessat, si notoriè constet esse injustam, c. *Veritate* 4. dist. 8. Abb. hic n. 4. in fine.

T I T V L V S XXXVI.

DE INJURIIS, ET DAMNO DATO.

Actum est in superioribus Titulis de varijs excessibus, & criminibus, sed quia ex his frequenter injuriæ, & damna proveniunt, ideo hic Titulus subjungitur, qui extat etiam in Sexto.

§. I.

De Injuriis.

I.

Ueritur primò, quid sit injuria, & quomodo inferatur? Resp. Injuria generaliter, & latè accepta dicitur omne id, quod non jure fit; specialiter autem injuria dicitur contumelia alicui dicta, vel facta, princ. *Instit. de Injuriis* & l. 1. in princ. ff. eod. & sic in hoc Titulo accipitur, Gl. ibid. V. *Contumelia*, Hostiens. in *Summa* h. t. n. 1. five quod dicitur, vel fit contra alicujus honorem, Silvest. in *Summa* V. *Injuria* n. 1. Committitur autem, seu inferitur injuria tribus modis, re, verbis, & scripto: re, cum manus alicui inferitur: verbis, cum convitium fit: litteris, five per libellum famosum, vel carmen, vel historiam, ad infamiam alicujus pertinentem, Hostiens. c. l. n. 3. Silvest. c. l. n. 2. Addunt communiter quartum modum inferendi injuriam, videlicet gestu, ut ostendendo alicui medium digitum, vel si cornua affigat in portâ domus alicujus; & alia hujusmodi, Silvest. c. l. n. 2.

II. Potro injuria, sine dolo, & animo injuriandi, non committitur, l. *Si non convitij* 5. C. h. t. ex eo enim injuria æstimatur, cum injuria ex affectu facientis consistat, ideoque nemo facere potest injuriam, nisi qui scit se injuriam facere, etiam si nesciat, cui faciat, l. 3. §. 2. & 3. ff. h. t. Animus autem injuriandi præsumitur, si verba, aut facta, suapte naturâ, sint injuriosa; unde injuriam proferens, probare debet, animum convitiandi abfuisse, quia contra eum stat præsumptio juris, cit. l. *Si non convitij*, & ibi Gl. V. *Probare potes*, ubi addit, idem esse, si quis dicat, se per jocum dixisse, Clarus §. *Injuria*, n. 12. Si verò verba non sint injuriosa, actoris est probare animum injuriandi, aliàs absolvetur reus, Arg. l. *Qui in alterius* 42. in fine, ff. de R. I. quæ probatio fiet per conjecturas, Zaf. in ff. h. t. n. 4.

III. Queritur secundò, an si quis dicat verbum injuriosum alteri, v. g. *Tumentiris*, additâ protestatione, *salvo tuo honore*, & reverentiâ, excusetur,

quominus teneatur actione injuriarum? Resp. Negative, quia talis protestatio, five honoris præfatio est facta contraria, ideoque non relevat protestantem, Clarus §. *Injuria*, n. 13. Covarr. l. 1. var. resol. c. 11. n. 1. Gail. libr. 2. præf. obser. obs. 101. n. 2. & 3. Favrac. part. 3. q. 150. n. 311. & 313. & alij communiter. Idque five protestatio præcedat injuriam, five subsequatur: nisi ex conjecturis appareat, injuriam non fuisse illatam, animo injuriandi, tunc enim talis protestatio excusaret, Clarus c. l. *Favrac.* c. l. n. 3. ubi addit, quod tunc etiam sine protestatione injurius non tenetur.

IV. Queritur tertio, an is, qui alicui per convitium verum crimen objicit, teneatur actione injuriarum? Respondent communiter DD. cum distinctione, vel interest Reipubl. ut delictum, quod per convitium alicui objicitur, sciatur, & detegatur, ut puniatur nocens: & tunc non tenetur actione injuriarum, si prober illud, aliàs secus: ut si alicui verè objiciatur, quod sit fur, ut puniatur, vel leprosus, vel spurcius, ut contagiosus ab hominum consortio removeatur, vel ut inhabilis, & infamis ad dignitatem non promoveatur. Idque probatur ex l. 18. ff. h. t. in princ. ubi dicitur: *Eum, qui nocentem infamavit*, non esse bonum, & æquum, ob eam rem infamari, peccata enim nocentium nota esse, & oportere, & expedire. Vel non interest Reipubl. scire crimen per convitium objectum; & tunc non excusatur injurius, ob veritatem convitij, Clarus §. *Injuria*, n. 17. Covarr. libr. 1. resol. c. 11. num. 6. Gail. libr. 2. obs. 99. n. 1. & seqq. Mynsing. cent. 4. obs. 4. Fachin. l. 9. contr. c. 10. Ratio est, quia in actione injuriarum, non tam veritas convitij, quàm animus, seu voluntas injuriandi consideratur: non enim debet quis detegere alterius infamiam, sine causa, quia defectus nostros manifestati, inhumanum est, & injuriosum, ideoque quando sine causa convitium dicitur, veritas convitij non excusat, five convitium ex culpa provenit, five non, quia in actione injuriarum animus considerari debet, cum sit substantiale requisitum ad injuriam. Idque procedit, five in judicio, five extra judicium accidat, Mynsing. c. l. n. 2.

V. Limitat verò illud Covarr. c. l. quando gravâ